

Spanyol László István
A DIADÉM KÉPÁBRÁI
(Fejlekai barlang)

Az említett lelet képe az Ősi Gyökér 2003. július-októberi szám fedőlapján és annak belső oldalán jelent meg.

Az ismertető szerint Khokhlach kurgán tulajdonát képezte egykor, és Kr.u. az 1. sz.-ban készült. A fotót Tibold László készítette.

A diadém lelőhelye Novocserkaszk volt, így gondolatban el kell utaznunk Szibériába. Sajnos az említett település nevét nem találtam a rendelkezésemre álló térképen, de úgy vélem, hogy a Bajkál-tó környékén lehet a lelőhely.

Sajnos a rövid ismertetőből az nem derült ki, hogy foglalkozott-e már valaki a diadém képábrái megfejtésével? De úgy vélem, hogy nem, hiszen arról is szót ejtett volna a szerkesztőség.

Ilyen megfontolások alapján kísérlem meg a diadémmal való foglalkozást, és remélem sikerül megbirkóznom a feladattal.

Elsőként igyekeztem megállapítani azt, hogy a sok ábrázolásból vajon melyik lehet a legfontosabb, melyik ábra tekinthető főelemnek, azaz a történetek mozgató elemének.

Választásom a pajzsra esett. Nem csak azért mert a Naphoz hasonló kerek tárgy, hanem mert két ismeretlen lény fogja közre, emeli magasra.

Annak ellenére, hogy elég primitívnek néz ki a kép, mégis tele van művészi megfogalmazásokkal. Mert nem csak az egyik-másik ábra jelent valamit, hanem azok művészi elhelyezése érzékelteti velünk a történetet.

Mert el kell árulnom, egy hatalmas birodalom sorsfordulóját örökíti meg Khokhlach kurgán diadémja.

Az ábrák jobb leolvasása érdekében forgatnunk kellene a diadém képét. Ezért inkább kiolozom a figurákat, és merőlegesbe állítva fogom bemutatni. Ezzel a módszerrel könnyebbé teszem a leolvasást.

Az első képrésznek a "mindenek fölött tündöklő" pajzsot választottam.

Amint látjuk, sajátos mintázata van.

A pajzs nem csak a test védelmét szolgálta a régebbi korokban, hanem arra volt festve tulajdonosa származása és rangja is egyaránt. Lényegében az jelentette a családi címet, ezért is van minden nemesi címer pajzs formára festve. A képen látható pajzson egy teknős-békát vélek látni, tehát a tulajdonos totemállata a teknősbéka volt.

A pajzs gazdája azonban nem ismert előttünk, mi csak Khokhlach kurgánról szereztünk tudomást. Tekintettel arra, hogy sokszor esik majd szó a pajzs viselőjéről, ezért "Pajzs-kurgánnak" fogom nevezni azt a nagy hódítót.

A diadém képén jól kivehető, hogy a pajzsot két figura tolja, azaz tartja meg "világ fölötti" pozíciójában. Ezek támogatását élvezzi Pajzs-kurgán. Kik lehetnek ezek?

Kiollózva és kissé megnagyítva látható az első pajzsot támogató figura.

Ez egy kutyafejjel ábrázolt ülő ember, és két kézzel tolja feljebb a pajzsot.

De talán az lenne a helyesebb megfogalmazás, hogy a pajzsot feje fölé emeli.

A kép láttán alárendeltséget je-

lent ez, még hozzá nem is jószántából teszi, amit tennie kell.

A kutyafej nem más, mint az ülő ember pajzsképe, vagyis az ő címerében kutyafej személyesíti meg a tulajdonost.

Azért van a figura ülőhelyzetben ábrázolva, mert bizonyos uralmi pozíciót tölt be. Feltehetően egy alkurgán vagy egy népcsoport főnöke lehet.

Amint érzékelteti velünk az ábrázolási mód, a kutyafejes ember egyáltalán nem híve Pajzs-kurgának. Mert ha híve lenne, akkor tekintetét a pajzs felé emelné. De nem azt teszi, hanem hátra felé néz.

Szinte megszólal nekünk a kép, ezt mondva:

"Utállak! Még látni sem akarlak!"

De mégis felfelé tolja a pajzsot, holott akarata ellenére cselekszik. Ennek az ellentétnek, mondhatjuk, hogy érdekellentétnek szemléltető eszközét láthatjuk a képen.

A pajzsot két kézzel feljebb segítő ember ülőalkalmatossága egy karó. Ez ugyancsak labilis lehet, és a nagy hódítótól való félelem kényszeríti a kutyafejes embert kollaborálásra. Élete a nagy és kegyetlen úr kezében van.

/Akaratom ellenére is Magyarország sorsa jutott eszembe az orosz gyarmatosítás időszakában, amikor is "orosz szuronyokon ült az ország"./

Hasonló társadalmi helyzetet láthatunk most viszont a diadém képén. A minden népet leigázó Pajzs-kurgán, rettegésben tartja alattvalóit. Fogcsikorgatva ugyan, de kénytelenek szolgálni a nagy hódítót.

Ezzel nagyjából a pajzs első megsegítője kiléte és helyzete világossá vált előttünk, és most nézzük meg, ki lehet az a másik szorgoskodó?

A pajzs másik megsegítője sötét háttérben van ábrázolva, és farka is van, tehát ördögöt jelent.

Ebből könnyűszerrel jutunk arra a megállapításra, hogy Pajzs-kurgán az ördöggel cimborál.

Mi mindent árul ez el nekünk?

Elsősorban azt kell tisztáznunk magunkban, hogy az ördög nem segít rendes embereket, és hogy a kurgán valamilyen becstelen módon, - az ördög segítségével jutott hatalomra.

Tekintettel arra, hogy az ördög sötét háttérben látható, az valamilyen titokzatosságot jelent. Ugyan mi lehetett az?

Az uralkodók udvaraiban rendszerint nagy vetélkedések folytak, és bizony azok cselszövésekbe, összeesküvésekbe torkolltak. Jelen esetben, a diadém képe által egy igen jól szervezett összeesküvés tárul szemünk elé, melyben a pokolfajzatok elmozdították a jó uralkodót helyéről, és ők vették kezükbe a hatalmat. Ezt a műveletet sikeresen hajtották végre, és így került magasra az ördög által is felfelé segített pajzs.

A pajzs alatt egy merőleges határvonallal elválasztva két vízimadár látható. Az egyik úszik, a másik áll.

Ezek a madarak egy-egy népcsoportot, nemzetséget személyesítenek meg, mivel totemállatok.

Egyedül ez a két madár ábrázolt merőleges helyzetben, és mert közvetlen a pajzs alatt is állnak, így a Pajzs-kurgán és az összeesküvők népei lehetnek. Nincs különösebb szerepük a képen, csak mint a birodalom népfajjai felsorolásának szemléltető eszközei.

Sok esetben talákoztunk már népcsoportok, nemzetségek totemállattal való ábrázolásával. Az állatok megjelenése a képeken arra is utal többnyire, hogy milyen fekvésű volt az ország, milyen lehetett a klímája, és hogy határolta-e valamilyen nagy víz. Értendő ez alatt nagy tó, tenger vagy óceán.

Jelen esetben, Szibériában kóborlunk, és ott csak egy igen nagy kiterjedésű vízfelülettel találkozunk, ez pedig a Bajkál-tó.

Véleményem szerint a vízimadarak kapcsolatosak lehetnek ezzel, és ezért teszem a szóban forgó nagy birodalmat a Bajkál-tó legdélebbi része felé.

Ugyanis, a későbbiek folyamán szavannás, félsivatagos területről is tanúskodik a diadém képe, mely terület ma már Mongólia egy részét öleli magába. Kétezer évvel ezelőtt sok minden másképp volt, mint ma.

Általában a víz-közeli területek talaja is jobb, mezőgazdasági szempontból is jelentős. Nem tartjuk kizártnak, hogy virágzó mezőgazdaság élte világát, - a korhoz képest.

Ennélfogva a diadém által élénk tárt birodalom központja is a Bajkál-tó partvidékén lehetett.

Elvégre a legszebb és legértékesebb fölterület az uralkodót illette meg.

A Bajkál-tótól délebbre már hegyvonulatok láthatók a térképen, tehát az a vidék inkább állattartásra volt alkalmas.

A következő két képrészt együtt vehetjük, mert azonos szerepet töltenek be.

Az itt ábrázolt két párosujjú patás állat képét jobbról is, balról is 90 fokban fordítva mutatom be, mert így jobban kivehető, mint a diadémén ábrázolva.

Mindkét állat nagy hátra-kunkorodott szarvval látható. Tömörebb testalkatuk alapján inkább báránynak, mint kecskének tűnnek.

Ezek is totemállatok, és egy-egy népcsoportot képviselnek a képen.

A két állat egy egyenes határvonallal van elkülönítve egymástól, amit ez esetben szigorúnak kell tekintenünk.

A két bárány testvonala a pajzs felé irányul. Ily módon a Pajzs-kurgán tulajdonát képezik az ábrázolás szerint.

Csak hogy a mi báránykáink nem nagyon lelkesednek új gazdájukért, és mindkettő hátra fordítja fejét. Hasonló érzellemmel lehetnek gazdájuk irányában, mint a kutyafejes ember, a pajzsot maga fölé emelő figura.

Hanem a bárányok népének ugyancsak kijutott minden rosszból! Amint a képen látható, ezek is vízszintes irányban állnak, mintha az őket elválasztó határvonal lenne alattuk a föld. De nem az, hanem azért vannak így ábrázolva, mert őket le-

verte a Pajzs-kurgán és az összeesküvők egyesült serege. Ezért ábrázoltak "fekve-állva". Ugyanis nem pusztultak ki, de rettenetes nagy vereséget szenvedtek.

Az őket legyőző nagy úr nem csak leverte, hanem mindkét bárány hasa alatt látható egy-egy Y jel is, ami azt jelenti, hogy valósággal FELNYÁRSALTA! a csatát veszített népet!

Minden bizonnyal bosszút lihegve tizedelte meg a lakosságot.

A két bárány hátsó lábánál egy területet mutató ábrázolás látható. Véleményem szerint, az lehetett a legnagyobb ütközet helye. Egyéb magyarázatát nem találok annak, hogy miért szakadt ott meg a határvonal, mely aztán keleti-nyugati irányban folytatódik.

Az utolsó kiollózott képrészt merőlegesbe állított módon szemléltetem, hogy jobban kiolvashatók legyenek a figurák rajta. Az eredeti képen ez a körív Dél felé húzódik körbe.

A már említett kelet-nyugati határvonal két erőd vagy város között húzatott meg, és ez a határvonal szabja két részre az egykori egységes nagy birodalmat.

A határvonal alatt a bárányokhoz hasonló mód, úgymond: fekvő helyzetben áll két gázló madár. Ezek is totemállatok, és a területen élt két népet szimbolizálják. A madarak a strucchoz hasonlítanak, tehát az a földterület már a szavanna lehet, olyan félsivatagi éghajlat...

Kétségtelen, hogy nagyon silány, értéktelen vidék.

A két gázló madár azért van így ábrázolva, mert őket is legyőzte Pajzs-kurgán és az összeesküvők serege.

Az utolsó figura egy trónoló uralkodót mutat szintén "fektében ülve". Ez a mi igazi hősünk, a csatát veszített Khokhlach kurgán.

A felismerhetetlen fejrész is feltűnő, de amint látjuk, hiányzik bal karja és bal lába is. Tehát

megcsonkított egyed.

Azt már nem lehet megállapítani, hogy a vértagok vesztese a csatában érte őt, vagy utána csonkította meg őt a győztes Pajzs-kurgán.

A nagy határvonalból egy egyenes vonal szegeződik Khokhlach kurgán hasa irányába. Ez a vonal azt érzékelteti, hogy különösen a kurgán személyére vonatkozik az új kelet-nyugati határvonal meghúzatása, azaz kijelölése. Azt a vonalat ő semmi szín alatt nem lépheti át.

Ugye egy kicsit bonyolult volt ez az egész história? Ezért tanácsosnak látom valahogy röviden összefoglalni a történeteket.

Meglátásom szerint a diadémon látható hatalmas birodalom uralkodója Khokhlach kurgán volt. Az sem lehet kétséges előttünk, hogy igen jó ember hírében állott, és a birodalma népe szerette uralkodóját. Erre utal az is, hogy a két bárány tekintete a levert és úgymond: száműzött, megcsonkított Khokhlach kurgán felé irányul.

Hanem az uralkodó udvarába fészkelődött egy gonosz ember, és összeesküvést szervezett az uralkodó ellen.

Mert általában úgy van az, hogy egy rossz ember el tud rontani ezer jót, míg ezer jó ember nem tud megjavítani egy rosszat!

Így aztán gyarapodott az összeesküvők tábora, és várták a kedvező alkalmat ahhoz, hogy Khokhlach kurgánnal leszámoljanak.

Erre legjobb alkalom akkor adódott, amikor a kurgán egy kisebb katonaság élén elindult bejárni a birodalmat, hiszen saját szemével akarta látni mi folyik országában.

Amikor a kurgán már lent járt a szavannás területen, akkor a Pajzs-kurgán és az összeesküvők seregei lerohanták a pásztornépeket. Először az egyiket, aztán a másikat.

De a jelek szerint komoly csatákat jelentett ez, és miután a két bárány népe elvérzett az ütközetben, Pajzs-kurgán kegyetlenül megtizedelte a lakosságot, "valósággal felnyársalta őket!"

Khokhlach kurgán hírt kapott a történetekről,

és a gázló madarak népe kisszámú katonáival egészítette ki saját serege létszámát, és megindult az összeesküvők hatalmas serege ellen.

Az ütközet helye látható a diadémon, tehát Khokhlach kán már elkésett. Mindkét felől le voltak verve a pásztorok seregei, így erősítést nem kaphatott. Természetes dolog, hogy a sokszoros túlerővel szemben csatát veszített, és be kellett érnie utána azon értéktelen területtel, amit Pajzs-kurgán meghagyott neki.

Bár erre nem tértem ki előbb, de amikor az összeesküvők akcióba kezdtek, első dolguk volt legyilkolni Khokhlach kurgán családját, rokonait, híveit.

Tehát a megcsonkult embernek nem maradt élve hozzátartozója, mégis elkészítette a történetről szóló diadémot intelem végett az utókornak szánva.

Intelme lényege az, hogy óvakodjanak a belső ellenség aknamunkájától, mert az az ország veszét idézheti elő.

Sajnos mi is tapasztaltuk ezt. A hazánkban élt belső ellenség aknamunkája folytán csonkult meg országunk, és azóta sokmillió magyar életét oltották ki. Ma már ott tartunk, hogy a kalandorok kiárúsították hazánkat, már idegenek kezébe került minden vagyonunk.

Ideje lenne felocsúdnunk!

Pintye Mihály

A PHAISZTOSZI KORONG ÉRTELMEZÉSE

Kréta szigetén az ókori Phaisztosz romja alól került elő a feliratos agyagkorong. Élőlényeket is ábrázoló írásjelei egy irányba néznek. Feltételezések szerint a sor elejére, mint az egyiptomi hieroglifák. Az adódó olvasási irány a korong esetében nem bizonyított, mint eredménytelen olvasási kísérletek jelzik. Megállapításom szerint az élőlények a szövegsor végére fordulnak arccal, mutatva az olvasási irányt, ami a korong közepén lévő rozettánál kezdődik és kifelé halad. A korong

külső szélét övező jelsor 13 mezőre van osztva, de csak 12 tartozik a külső sorhoz. A 13. mező a következő belső sor része és egyben a középről kifelé haladó sor utolsó írásjelét tartalmazza. Egyértelmű, hogy a külső sor önálló szövegrész. Ennek kezdetét, olvasási irányát olyan rozetta jelzi, mint a középről induló szöveg első rozetta jele. A középső és a külső sor rozettája között van egy harmadik rozetta jel is. Egyiket sem kell olvasni, mert nem írásjelek.

Jelen dolgozat nem a korong képírásának megfejtésével kíván foglalkozni, mert a rendelkezésre álló szöveg túl rövid a jelek hangértékének ill. értelmének hiteles megállapításához. Célunk az írást hordozó tárgy funkciójának meghatározása. A Kr. e. 2. évezredben készített, kiegészített agyagkorong feliratának sorvezetése csigavonalú. Eddigi kutatások nem tárták fel, hogy a csigavonal kapcsolatban van az ókori világban általánosan elterjedt csigavezetésű labirintus ábrázolásokkal. A görög, etruszk, indiai stb. labirintus ábrázolások kultikus jelképek. A Nap akadályt (labirintust) győz le és találja meg a kivezető utat az esti, alvilági sötétségből, hogy reggel újjászületve ismét felragyogjon. Az embereknek haláluk után szintén labirintuson kell átjutniuk a halottak birodalmában. Akinek sikerül az ismét emberi alakban születik újjá. A sikertelenek szellemként kóborolnak az alvilágban. Labirintussal kapcsolatos legendákban befelé sohasem, mindig a kivezető utat kell megtalálni (Thészeusz Ariadné fonálát követve talál ki). A korong csigavonalú sorvezetése és az élőlények fordulási iránya bizonyítja, hogy az olvasási irány középről halad kifelé (eddig fordítva olvasták).

A phaisztoszi korong külső sora asztrális 12 tagolású. A 12 állatöv (Zodiákus) neveit tartalmazhatja. Az ettől független, középről kifelé olvasatú szöveg vélhetően a csillagok és a Nap állását magyarázza. Feltételezésemet megalapozza egy csillagászati eszköz, aminek neve asztrolábium. Állítólag Hipparkosz találta fel Kr. e. 2. században. Valójában a másfélezer évvel idősebb phaisztoszi korong az asztrolábium őse, Hipparkosz csak módosított rajta. Később arab csillagászok tökéletesítették. Nem csak a krétai és görög hajósok tájékoztak asztrolábium segítségével, hanem szárazföldi karavánok is. A phaisztoszi koronghoz hasonló töredék Babilonban került elő. Ennek

külső sora ékírással csillagképek neveit tartalmazza. A tökéletesített asztrolábium rézkorong. Síkjára reprodukálták az égbolt fontosabb navigációs csillagképeit. A korong tartozéka egy excentrikusan mozgatható rézkarika (rete), rajta mutatókkal. Ezek mutatják a Nap mozgását (ekliptika). Kétségtelen, hogy az excentrikus mozgástér a csigavonalú labirintust hagyományozza. A phaisztoszi korong három rozettájának pozíciója azonos az asztrolábium kiemelt navigációs pontjainak pozíciójával. Így megállapítható: korong közepén a rozetta az északi pólus jele. A mellette csavarodó sor rozettája a Föld, a külső sor rozettája a Napot jelzi. Tehát a rozetták nem írásjelek, mert különböző dolgokat, azok helyzetét jelzik.

Irodalom

- Owen Gingerich: Iszlám csillagászat, Tudomány 1986/4
Scientific American magyar kiadása
Rudolf Drössler: Amikor a csillagok istenek voltak

A PHAISZTOSZI KORONG

Pintye Mihály

BESENYŐK ÉS BESGUROK

A rangos tudós Györfly György a magyar honfoglalás után még Etelközben szerepelteti a besenyőket. Pedig a Konstantin császár által felsorolt káta nevű besenyő földvárak Magyarországon vannak. Arpád vezér engedte volna, hogy országa stratégiai

pontjain várakat építsen az ellenség ? Az arab Maszudi 940- ben írt szövegéből kiderül, hogy a Don mellett vissza maradt egy besenyő csoport. Tőlük nyugat felé alánok, besgurok, a besenyők országa, majd a bolgárok földje van felsorolva. A honfoglalás után Etelköz a Donig besenyő ellenőrzésű terület maradt. Bizáncban leírták, hogy a 830- ban épített Sarkel vára a besenyők és Kazária határán épült. A besenyők 670- ben hagyták el Baskíria területét. Helyükre a névadó bes-gur öttörzs (baskír) gyűjtőnevű törzsszövetség költözött. Őket 893- ban megtámadták a szamanidák. A legyőzött besgurok kun és karakalpag önelnevezésű törzsei nyugati irányba menekültek. A besenyők hatalmi központjának Kárpát-medencébe áthelyeződése után értek Etelközbe a besgurok ahol besenyő néven is szerepelnek. A besgur kunok nem azonosak a kipszák kunokkal, akik a mongol időkben telepednek Magyarországra. Besgurok a 11. sz-i belviszály idején Salamon királyunk hívására törnek be az országba. Később hívás nélkül is támadnak. A büntető hadjárat után állnak Bizánc zsoldjába. Adatok híján csak feltételezhető, hogy Bizánc telepítette őket érdekeltségének határára Boszniába. Innen támadnak, besenyőnek nevezve a Képes Krónikában. Boszniában semmi nyoma a jellegzetes besenyő temetkezésnek, ezért besenyő voltuk kizárt.

Krónikáink megírása idején már senki nem tudta, hogy a besenyő név a honfoglaló magyarok ragadványneve volt. Anonymus idejében az országban még nem laktak kunok, de ismerték őket kun és besenyő néven. Elveszett ősgestánkban az igazi besenyőkről, mint honfoglalókról lehetett szó, de a nevet kunra javította a kivonatoló Anonymus. Oda írta az eredetileg hiányzó magyar nevet is, akikhez csatlakoztatta a fiktív kunokat. Az ő kunjait a kabarokkal azonosította tévesen a kutatás.

Egy mezopotámiai ország neve Besen, Basan a Bibliában. Királyát Óg (Magóg) nevezi. A besen birodalom több néven ismert : Hatti, Hurri, Mitanni, Méd. Bele tartozott a még ott lakó etruszok őshazája, Lüdia területe. Uralkodóját (kormányzóját) Kroizosz (Krózus) néven említik. Érthetetlen miért nem tűnt fel senkinek a felesleges görög képző, mert kroj, király méltóságne-

vünk lappang itt. Úgy vélem a korom, török kara (fekete) szó származéka. A kettős királyság Gyula méltóságnevű királyának jelzője volt eredetileg.

Az ókori Mezopotámia történetét kutatók nem figyeltek fel Hérodotosz adatára (A görög - perzsa háború). Egyiptomi utazása során hallotta, hogy onnan régen a nép fele kivándorolt a hosszantartó éhínség miatt. A kivándorolt két törzset megnevezik a mezopotámiai ékírásos szövegek hanai és iamini (olvasd: mony, mogy) néven (Ókori Keleti Történeti Chrestomathia 1962 szerk. Harmatta János). A két törzsről hanai név alatt ír a Mári városban előkerült táblák alapján Horst Klengel: Nomádok az ókori Elő-Ázsiában. A Mezopotámiát elfoglaló törzsek hanai (hun) gyűjtőneve egyedülálló napkultuszukra utal: hám (Nap). Kétezer évvel később a hun dinasztia egyik ága trónra kerül Egyiptomban Hükszosz (pásztor király) elnevezéssel. Olvasatom szerint ak- fehér és csősz-pásztor szavak állnak itt. Egyik hun törzset szári (fehér) jelzővel illették Mezopotámiában. A térség nyelvei felcserélik a szókezdő sz-h hangokat, ez magyarázza a rejtélyes hurri (szári) nevet.

Kr. e. 15. sz. körül természeti katasztrófa letarolta a közelkelet városait és a Földközi-tengeri szigeteket. Ezt követően tűnnek fel a hunok Turán és Kína térségében. Helyükre telepednek a szigetekről elmenekült tengeri népek, létrehozva a görög kolóniákat Kisázsiaiban. Később vissza tér egy hun csoport méd néven és megszervezi a jelentéktelen iráni törzseket. Bizonyító erejűek a tévesen perzsának mondott trónnevek: Darja (Dáriusz) - Tarján. Kharsíja (görög átírásban Xerxes)- karcsa, horka.

A rómaiak hun törzsnek mondják a besenyőket. Az arab Jaqut szerint a besenyők másik neve hungar. Ezt a nevet Bizáncban elhallás miatt kangar formában rögzítették. A jeles tudós Czeglédy Károly a fiktív kangart megalapozatlanul hozta kapcsolatba Szogdia kínai eredetű Kao- kü (Kankü) elnevezésével. A hun uralkodók egyik méltóságnevét san-hu alakban írták le a kínaiak. Meglepően észrevétlen maradt ezidáig, hogy a magyar Úr rangjelző szó fordítása ez. Japánoknál szán (úr), irániaknál sah. A hun-gar utótagja nemzetközi vándorszó: garmada, armádia (törzs). A hungar nem tévesztendő össze a bolgártörök ongur, onogur tíz-törzs szövetséggel.

Források és irodalom

Darkó Jenő	:	Források a hunok történetéhez, Eleink, Göd 2003/2
Strabon	:	Geographia 1997 Gondolat.
Bonfini	:	A magyar történelem évtizedei 1995 Balassi.
Moravcsik Gyula	:	A magyar történet bizánci forrásai Bp. 1934
Czegléd Károly	:	Nomád népek vándorlása Bp. 1969
Györffy György	:	Besenyők és magyarok Bp. 1977
László Gyula	:	Magyarrá lett keleti népek Bp. 1985
Kristó Gyula szerk	:	A honfoglalás korának írott forrásai, Szeged 1986
Bakay Kornél	:	Őstörténetünk régészeti forrásai, Miskolc 1998
B. Konstantin	:	A birodalom kormányzásáról f. Moravcsik 1950
Hóman Bálint	:	Őstörténetünk keleti forrásai Bp. 1908
Pauler-Szilágyi	:	A magyar honfoglalás kútfoi Bp. 1900
Ammianus M.	:	Róma története, Európa 1993
Erdélyi István	:	A magyar honfoglalás és előzményei Bp. 1986
Ligeti Lajos szerk.	:	A magyarság őstörténete Bp. 1943
Anonymus	:	Gesta Hungarorum f. Szabó K. 1975
Képes Krónika	:	f. Geréb L. Bp. 1971
Kézai Simon	:	A magyarok cselekedetei Bp. 1999 f. Szabó K.
Pintye Mihály	:	Az idők homályában, Észak-Magyarország, Miskolc 1989. május szerk. Gyöngyösi Gábor A besenyő kérdés, Ősi Gyökér, Miskolc 2004. február. szerk. Dr. Gyárfás Ágnes

**Az összmagyarság
Nagy Öregje hazatért**

Alig pár hónapja volt újból magyar állampolgár az a Wass Albert, aki egész életében a magyarság tényeit s igazságát ismertette meg idegenajkúval éppúgy, mint bennszülöttel. Íróként, kiadónaként és irodalomszervezőként. Legismertebb mégis költői művei által lett. Különös módon épp az anyaországban: „Üzenet Haza” című verse sokakban tartotta itthon is a lelket, mikor szerzője pusztá lett – s családját – mentve kellett meneküljön szülőföldjéről, a partiumi Mezőségről, Arany János tágabb pátriájából. Gróf volt: lelkében, tetteiben, igényességében élt az arisztokrata – ám elsősorban ember: doktorált gazdászként csakúgy, mint az emigráció szellemi központjaként, az Amerikai Szépmíves Céh megalapítójaként.

Noha itthon már sikeres író – Farkasverem című regényéért még a háború előtt kapott Baumgarten-díjat – Németországban, majd Amerikában

a nemzet lelkiismeretévé vált. Megcselekedte, amit a hivatalos haza vezetői meg sem kíséreltek: megírta, kiadta, lefordította és könyvtárakba, egyetemekre s még a Kongresszus és a Szenátus tagjainak is kezébe adta Magyarország s az elszakított részek igazságát: tény szerint, tárgyyszerűen. Ezek által szerezhetett például tudomást a nagyvilág 1989 előtt a romániai népirtásról – a magyarság élet-halál harcáról...

Saját magát minden értelemben Wass-ból valónak tartotta (a megacézolozhatatlan fajtából), aki túlélte, kivédte a diplomata-útlevél birtokában reájküldött Securitate-ügynökök merényleteit éppúgy, mint a pénzvilág lélek s hitelrabló-rontó ajánlatait. Mert nagyobb Úrnak tartozott számadással nemzetéért, magyarságáért és kereszténységéért. Alapítványa – akarata szerint – az óhazában, kisebbségben és a világban szétszórttatásban élő magyarságot a szellem erejével kívánja összetartani.

Élete, családja históriája összefonódik Erdély történetének megannyi szálával. Meg is írta! – e mű (Kard és Kasza, Mentor kiadó, Marosvásárhely 1996) levéltári forrásként is szolgálhat mindazoknak, akik tudják, s azoknak is, kik ezután kíván-

ják megtudni: évszázadok bölcsessége szerint mivel lehet a hont megszerezni, s miképpen lehetséges megtartani földet, hazát, nemzetet.

E majd negyedszázada írott kor- és családtörténeti dokumentumregény óta csak a halál vette ki kezéből a tollat. Legutolsó munkáját „Voltam!” címmel vetette papírra. Hisszük és valljuk: Wass Albert szellemével a mustármag reménységét adja az Örök Bíró nemzetünknek – s alcímül mindenképp: Leszünk.

Inámi Zsófia

Adai Béla küldte be Sir John Bowring klasszikus sorait. Reméljük mindnyájan szívesen olvassák újra veretes írását.

SIR JOHN BOWRING A MAGYAR NYELV

Az angol filológus (nyelvkutató) Sir John Bowring sok nyelven beszélt, köztük a magyar volt az egyik. Számos magyar költeményt fordított le angolra és magyar nyelvünkről a következőket jegyezte fel:

A magyar nyelv eredete nagyon messzire megy vissza. Rendkívül különleges módon fejlődött és struktúrája visszanyúlik arra az időre, amikor még a jelenleg Európában beszélt nyelvek nem léteztek. Egy olyan nyelv, mely szilárdan és határozottan fejlesztette magát, matematikai logikával, harmonikus összeilleszkedéssel, ruganyos és erős hangzatokkal.

Az angol ember büszke lehet anyanyelvére, mely az emberiség történetére és múltjára utal. Az eredetén meglátszik az a különböző nemzetektől származó réteg, melynek összességéből kialakult. Ezzel szemben a magyar nyelv egy tömör kódarab, melyen a viharok a legcsekélyebb karcot sem hagyták. Nem olyan, mint egy naptár, mely a korról változik. Nincs szüksége senkire, nem kölcsönös s nem von vissza, nem ad és nem vesz el senkitől. Ez a nyelv a legrégebb, a legdicsőségesebb monumentja egy nemzeti egyeduralomnak és szellemi függetlenségnek, amit a tudósok nem tudnak megoldani, elhanyagolják úgy a nyelvkutatásban,

mint a régészetben. Az egyiptomi templomok mennyezete – mely egyetlen szikladarabból készült – megmagyarázhatatlan. Senki sem tudja, honnan származik, melyik helységről hozták ezt a furcsa, bámulatos masszát. Hogyan szállították és emelték fel a templom tetejére. A magyar nyelv eredetre ennél sokkal csodálatosabb fenomén. Aki megoldja, isteni titkot fog analizálni és a titok első tézise ez: kezdetben vala a szó, és a szó Istennél volt, és a szó lett az Isten.

Csikos Sándor BÍZZÁL A JÖVŐBEN Ó MAGYAR !

Ne csüggedj te ős magyar
Jön még egy boldogabb jövő
Meglátod hogy újra
Nagy lesz a magyar

Őseink sírjából fakad az erő
A magyart legyőzni nem lehet
Sokan sokszor próbálkoztak már
De őseink véreből új erő fakad

Gyertek hát magyar véreim, szólít a jövő
Ne hallgassátok a demagógok vészjósló szavait
Építsünk együtt egy békés boldog országot
Melyben a magyar nép eléri céljait

Arany János mondá: Az erő akarat
Mely előbb vagy utóbb de borostyánt arat
Halljátok hát mondását, örök igazság
Világ előtt kioltásátok igazságot, magyar népnek

Hallja meg a világ mi az óhajunk
Gyermekeink-unokáink békességben éljenek
Az ellenkezőt akarók vesszenek,
Gyökereink ősapáink sírhantján fakad

A föld melyen élünk a magyarság bölcsője volt
Itt szültek anyáink új nemzedékeket
Alattunk apáink csontjai porladnak
E szent földet soha! Feledni nem szabad.

Fehérgyarmat 2002. 02. 14.